

Št.: 941-6/25-2

Datum: 31. 7. 2025

Mnenje Zbornice – Zveze o delu dijakov in študentov v dejavnosti zdravstvene nege

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu Zbornica – Zveza) je prejela dopis Zdravstvenega inšpektorata Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu ZIRS) o obravnavi prijave, ki se nanaša na delo dijakov srednje zdravstvene šole in študentov zdravstvene nege pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti. Zaradi pomanjkanja kadra izvajajo določena dela osebe brez izpolnjevanja predpisanih pogojev in ustreznih kompetenc – tj. pripravniki brez strokovnega izpita ter študenti in dijaki. Zadnji opravljajo delo preko študentskega servisa. V prilogi ste posredovali seznam del, ki jih opravljajo, in ste ga prejeli ter Zbornico – Zvezo zaradi ustrezne obravnave prijave prosite za pojasnilo/strokovno mnenje, kaj od navedenega lahko izvajajo študentje in dijaki.

Mnenje Zbornice – Zveze.

Pojasnjujemo, da 64. člen Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD, 64/17, 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20, 152/20 – ZZUOOP, 203/20 – ZIUPOPdVE, 112/21 – ZNUPZ, 196/21 – ZDOsk, 100/22 – ZNUZSZS, 132/22 – odl. US, 141/22 – ZNUNBZ, 14/23 – odl. US, 84/23 – ZDOsk-1, 102/24 – ZZKZ in 32/25, v nadaljnjem besedilu ZZDej) določa, da zdravstveni delavci in zdravstveni sodelavci razen zdravnikov smejo samostojno opravljati delo v zdravstveni dejavnosti po končani pripravniški dobi in opravljenem strokovnem izpitu.

Ne glede na omenjeno določilo, smeta delo v zdravstveni dejavnosti samostojno opravljati diplomirana medicinska sestra in diplomirana babica z zaključenim ustreznim študijskim programom prve stopnje, ki traja najmanj tri leta, in je lahko dodatno izražen z enakovrednimi kreditnimi točkami ECTS, ter obsega vsaj 4.600 ur teoretičnega in kliničnega izobraževanja oziroma usposabljanja, pri čemer trajanje teoretičnega izobraževanja predstavlja vsaj tretjino, trajanje kliničnega usposabljanja pa vsaj polovico minimalnega trajanja usposabljanja. Diplomirana medicinska sestra in diplomirana babica morata za samostojno delo biti vpisani v register izvajalcev v dejavnosti zdravstvene ali babiške nege (v nadaljnjem besedilu register) ter imeti podeljeno licenco za samostojno delo.

ZZDej v 55. členu še določa, da zdravstveni delavec lahko samostojno opravlja vsako delo, za katero ima ustrezno izobrazbo in je zanj usposobljen ter ima na razpolago ustrezno opremo. Za svoje delo prevzema etično, strokovno, kazensko in materialno odgovornost.

Dijaki srednjih zdravstvenih šol ne izpolnjujejo pogojev za samostojno delo, saj v skladu z določili 55. in 64. člena ZZDej nimajo opravljenega pripravništva in strokovnega izpita za poklic tehnik zdravstvene nege, študenti študijskega programa prve stopnje Zdravstvena nega pa nimajo pridobljene izobrazbe in poklicne kvalifikacije diplomirane medicinske sestre. Poleg tega dijaki in študenti niso vpisani v register oziroma nimajo podeljene licence.

Zbornica – Zveza meni, da dijaki in študenti lahko samostojno opravljajo tista opravila, ki bi jih na bolniških oddelkih po navodilih lahko opravili zdravstveni sodelavci in ne predstavljajo neposrednih postopkov in posegov pri pacientih (npr. priprava posteljne enote, ravnanje s čistim in umazanim perilom, razdeljevanje bolniške prehrane, popis osebne lastnine, transport pacienta, ki ni življenjsko ogrožen ...). Pacientom, ki

so razporejeni v I. ali II. kategorijo zahtevnosti zdravstvene nege, lahko nudijo pomoč pri osnovnih življenjskih aktivnostih –npr. pomoč pri osebni higieni, pomoč pri oblačenju/slačenju, pri hranjenju in pitju, pri zagotavljanju varnega okolja ...

Za paciente, ki so razporejeni v III. ali IV. kategorijo zahtevnosti zdravstvene nege, pa te aktivnosti lahko izvajajo v sodelovanju oziroma pod nadzorom mentorja. Dijaki teh aktivnosti ne morejo izvajati v enotah intenzivne terapije III, pri pacientih, ki so razporejeni v IV. kategorijo zahtevnosti zdravstvene nege, saj je obravnava teh pacientov kompetenca diplomirane medicinske sestre.

Dijaki in študenti druga dela in aktivnosti zdravstvene nege pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti izvajajo **pod nadzorom mentorja, ne smejo pa samostojno izvajati negovalnih postopkov in drugih poklicnih aktivnosti** v dejavnosti zdravstvene nege.

Izvajanje dela pod nadzorom mentorja pomeni, da je strokovno usposobljeni mentor, ki ima najmanj poklicno kvalifikacijo, za katero se dijak oziroma študent izobražuje, fizično prisoten v kliničnem okolju, kjer se izvaja zdravstvena nega oziroma zdravstvena obravnava, neposredno razpoložljiv za sprotno spremljanje, usmerjanje in posredovanje pri izvajanju nalog ter prevzema odgovornost za strokovno ustreznost izvajanja postopkov.

Pri tem mora izvajalec zdravstvene dejavnosti oziroma mentor upoštevati tudi stopnjo že pridobljenih teoretičnih in praktičnih znanj dijakov in študentov. Obstaja bistvena razlika med dijaki prvega in drugega letnika, ki še nimajo ustreznih znanj in kliničnih izkušenj ter praktičnega usposabljanja z delom in klinične prakse ter **niso primerni za delo v kliničnih okoljih**.

Po drugi strani se npr. študenti tretjega letnika in absolventi, ki so že opravili del klinične prakse in so ustrezno strokovno usposobljeni, pod nadzorom mentorja lažje vključijo v zahtevnejše klinično okolje. Takšna diferenciacija je ključna za zagotovitev varne in strokovno ustrezne zdravstvene obravnave pacientov.

V primeru vključevanja študentov v **izvajanje zahtevnejših postopkov zdravstvene nege** oziroma pri pacientih z zapletenim ali nestabilnim zdravstvenim stanjem mora mentor **predhodno opraviti strokovno presojo**. Presoja mora zajemati oceno, ali so izpolnjeni vsi pogoji za varno vključitev študenta v klinično okolje, in sicer z vidika:

- stopnje znanja in strokovne usposobljenosti študenta,
- strokovne zahtevnosti in kompleksnosti postopka zdravstvene nege oziroma zdravstvene obravnave, vključno z verjetnostjo zapletov ter potrebo po takojšnjem odzivu in presoji, ter
- realnih možnosti za zagotavljanje neposrednega, stalnega in učinkovitega nadzora mentorja nad opravljenimi postopki.

Če zaradi narave kliničnega primera ali drugih okoliščin mentor ne more zagotoviti neprekinjenega nadzora in pravočasnega usmerjanja, študent takega postopka ne sme izvajati, tudi če bi bil sicer formalno vključen v proces pod nadzorom.

Pripravila

Andrej Vojnovič, univ. dipl. prav.,
Dragica Štromajer, dipl. m. s.

Anita Prelec,
predsednica Zbornice - Zveze